

Samenvatting uitspraak

Interpretatiegeschil VO – artikel 10 onder b WMS (wijziging onderwijs- en examenregeling)

Het bevoegd gezag heeft besloten het schoolexamenvak Maatschappijleer te verplaatsen van het 4de naar het 3de leerjaar VMBO-T. Tussen het bevoegd gezag en de MR bestaat een verschil van mening over de bevoegdheid van de MR ten aanzien van dit besluit: valt het onder de aangelegenheid 'Onderwijs- en examenregeling' waarvoor de MR instemmingsrecht heeft of valt het onder de aangelegenheid 'lessentabel' waarvoor de MR adviesrecht heeft.

De Commissie overweegt dat het PTA dient te worden aangemerkt als behorend tot de 'onderwijs- en examenregeling' als bedoeld in de WMS en het medezeggenschapsreglement. Niet alleen de lessen maar ook het afsluitende schoolexamen van het vak Maatschappijleer is verplaatst van het 4de naar het 3de leerjaar. Dit is slechts mogelijk door een wijziging van de onderwerpen die op grond van het Eindexamenbesluit verplicht in het PTA geregeld dienen te worden. Die wijziging is niet slechts een wijziging van de lessentabel maar ook een noodzakelijke wijziging van het PTA, waarvoor de MR instemmingsrecht heeft.

De Commissie overweegt voorts dat de MR door middel van een bepaling in het PTA geen afstand van zijn recht op instemming heeft gedaan. De medezeggenschapsrechten van de MR vormen op grond van de WMS dwingend recht. Daarvan kan niet in het algemeen voor de toekomst afstand gedaan worden. Afstand van het recht op instemming of advies kan slechts plaatsvinden in een concreet geval en vereist een uitdrukkelijke en duidelijke verklaring van de MR dat hij in dat concrete geval afziet van zijn recht op instemming of advies. Daarvan is hier geen sprake

UITSPRAAK

in het geschil tussen:

de medezeggenschapsraad van het A te B, verzoeker, hierna te noemen de MR
gemachtigde: mr. M. van Leeuwen-Scheltema

en

het bestuur van het C te B, verweerder, hierna te noemen het bevoegd gezag
gemachtigde: mr. C.J. Verhaart

1. HET VERLOOP VAN DE PROCEDURE

Bij verzoekschrift van 15 augustus 2008, ingekomen per e-mail en aangevuld bij brief van 23 september 2008, heeft de MR een interpretatiegeschil aan de Commissie

voorgelegd met betrekking tot de vraag of de verplaatsing van het schoolexamenvak Maatschappijleer van VMBO T-4 naar VMBO T-3 valt onder de aangelegenheid 'Onderwijs- en examenregeling' dan wel onder de aangelegenheid 'lessentabel' waarvoor de MR instemmingsrecht respectievelijk adviesrecht heeft.

Het bevoegd gezag heeft een verweerschrift d.d. 18 september 2008 ingediend, ingekomen op 19 september 2008 en aangevuld op 24 september 2008.

De Commissie heeft het geschil mondeling behandeld ter zitting van 26 september 2008 te Utrecht.

De MR werd vertegenwoordigd door D, voorzitter MR, bijgestaan door de gemachtigde. Het bevoegd gezag werd vertegenwoordigd door E, rector, en F, conrector, bijgestaan door de gemachtigde.

2. DE FEITEN

Het A is een protestants-christelijke school voor voortgezet onderwijs voor VMBO-T – HAVO - VWO (Atheneum). De school bood de afgelopen jaren het VMBO-schoolexamenvak Maatschappijleer aan in het 4de leerjaar. Met ingang van 1 augustus 2008 is het vak inclusief de afsluiting ervan verplaatst naar het 3de leerjaar teneinde te voldoen aan de norm van 32 lessen in de basisvorming. Het voorgenomen besluit tot verplaatsing van het vak is door de rector geformuleerd in een stuk 'Aanpassing lessentabel' van 14 maart 2008, dat ter instemming aan de MR is voorgelegd. In zijn vergadering van 22 april 2008 heeft de MR besloten zijn instemming aan het voorstel te onthouden. De notulen van die MR-vergadering vermelden dat leerlingen in het 4de leerjaar beter toegerust zijn voor een examenvak als Maatschappijleer en dat het belang van het meetellen voor het examen voor leerlingen in het 3de leerjaar niet duidelijk is en tot risico's leidt voor het examen. Bij brief van 13 juni 2008 heeft de rector het voorgenomen besluit onder toevoeging van een aantal randvoorwaarden wederom ter instemming aan de MR voorgelegd. De randvoorwaarden betroffen een evaluatie na 2 jaar, externe ondersteuning van de docenten, een inhaalprogramma voor leerlingen die overstappen van HAVO-3 naar VMBO-T-4 en bewaking van de studiehouding en de examenvoorbereiding. In zijn vergadering van 23 juni 2008 heeft de MR wederom zijn instemming aan het voorstel te onthouden.

Daarop heeft de rector bij brief van 14 augustus 2008 aangegeven dat de directie en de MR er ten onrechte van uit zijn gegaan dat wijzigingen in de lessentabel de instemming van de MR behoeven terwijl terzake volgens het medezeggenschapsreglement adviesrecht geldt. De brief vervolgt dat de directie ervan uitgaat dat er sprake zal zijn van een negatief advies en dat het besluit wordt gehandhaafd, zodat met ingang van het nieuwe schooljaar het vak Maatschappijleer in leerjaar 3 zal worden aangeboden en de MR binnen 6 weken bij de Commissie bezwaar kan maken tegen het aangekondigde handhaven van het besluit ondanks een negatief advies.

Daarop heeft de MR een interpretatiegeschil over zijn bevoegdheid ten aanzien van de verplaatsing van het vak Maatschappijleer van VMBO T-4 naar T-3 aan de Commissie voorgelegd.

3. HET STANDPUNT VAN DE MR

De MR stelt zich op het standpunt dat de verplaatsing van het schoolexamenvak Maatschappijleer een wijziging van de examenregeling VMBO-T inhoudt, waarvoor de MR op grond van artikel 21 aanhef en onder b van het medezeggenschapsreglement instemmingsrecht heeft. In het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) staat immers wanneer welk vak geëxamineerd wordt; door de verplaatsing van het schoolexamenvak is het PTA gewijzigd.

Subsidiair, voor het geval de Commissie zou oordelen dat op grond van de Wet medezeggenschap op Scholen (WMS) en het medezeggenschapsreglement geen instemmingsbevoegdheid aan de MR toekomt, stelt de MR zich op het standpunt dat hij instemmingsrecht heeft omdat het bevoegd gezag zonder voorbehoud om instemming van de MR gevraagd heeft.

4. HET STANDPUNT VAN HET BEVOEGD GEZAG

Het bevoegd gezag stelt dat de verplaatsing van het vak een wijziging van de lessentabel is die op grond van artikel 22 aanhef en onder b van het medezeggenschapsreglement adviesplichtig is. Het verschuiven van het vak heeft invloed op het tijdstip waarop dit curriculum als eindexamenvak wordt afgesloten. De bepaling van dit tijdstip is volgens artikel 2 lid 3 van het PTA voor VMBO T-3 en VMBO T-4 een discretionaire bevoegdheid van het bevoegd gezag. Door die bepaling in het PTA heeft de MR de beslissing over het tijdstip van afsluiting van schoolexamenvakken in het 3de of het 4de leerjaar in handen van het bevoegd gezag gelegd.

5. HET OORDEEL VAN DE COMMISSIE

De bevoegdheid van de Commissie en de ontvankelijkheid van het verzoek

Op grond van artikel 31 aanhef en onder d WMS is de Commissie bevoegd van het geschil kennis te nemen indien het bevoegd gezag en de MR van mening verschillen over de interpretatie van het bepaalde bij of krachtens de WMS dan wel het bepaalde in het medezeggenschapsreglement of het medezeggenschapsstatuut.

Het geschil betreft een meningsverschil over de bevoegdheid van de MR ten aanzien van de verplaatsing van het schoolexamenvak van het 4de naar het 3de leerjaar van het VMBO-T. De bevoegdheden van de MR zijn geregeld in de WMS en het medezeggenschapsreglement. Derhalve is er sprake van een verschil van mening over de uitleg van het bepaalde in de WMS dan wel het medezeggenschapsreglement. Op grond van artikel 31 onder d WMS kan de MR dit geschil aan de Commissie voorleggen. De Commissie is bevoegd van het geschil kennis te nemen en de MR is ontvankelijk in zijn verzoek.

Het toetsingskader

Op grond van artikel 35 WMS dient de Commissie de bindende uitspraak te doen welke interpretatie aan het bepaalde bij of krachtens de WMS dan wel het medezeggenschapsreglement dient te worden gegeven. Dit betekent voor dit geschil dat de Commissie dient aan te geven of de verplaatsing van het schoolexamenvak Maatschappijleer inclusief de afsluiting ervan van het 4de naar het 3de leerjaar van het VMBO-T moet worden aangemerkt als behorend tot aangelegenheden waarvoor de MR op grond van het geldende medezeggenschapsreglement en/of de WMS instemmingsrecht dan wel adviesrecht heeft.

De interpretatie

Met betrekking tot het onderhavige geschil zijn de begrippen 'Onderwijs- en examenregeling', 'lesrooster' en 'lessentabel' relevant.

Op grond van artikel 21 aanhef en onder b medezeggenschapsreglement heeft de MR instemmingsrecht ten aanzien van te nemen besluiten tot 'vaststelling of wijziging van

het schoolplan dan wel het leerplan of de onderwijs- en examenregeling en het zorgplan'. Deze reglementsbepaling is gelijklopend aan artikel 10 aanhef en onder b WMS. Het begrip 'onderwijs- en examenregeling' komt als zodanig niet voor in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) noch in het Eindexamenbesluit. Artikel 31 Eindexamenbesluit bevat onder de kop 'examenreglement en PTA' wel een aantal voorschriften over het examenreglement en het PTA. Tevens bevat het Eindexamenbesluit voorschriften voor onder meer de leerwegen van het VMBO. In het PTA dient op grond van artikel 31 lid 2 Eindexamenbesluit in elk geval aangegeven te worden welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst, de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen, de wijze waarop het schoolexamen plaatsvindt, de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen aanvangen, de herkansing daaronder mede begrepen, de wijze van herkansing van het schoolexamen alsmede de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen van een kandidaat tot stand komt. Het bevoegd gezag dient het PTA jaarlijks voor 1 oktober vast te stellen. Artikel 32 lid 3 Eindexamenbesluit bepaalt dat het examenreglement en het PTA door de directeur voor 1 oktober wordt toegezonden aan de inspectie en verstrekt aan de kandidaten.

Vanwege voornoemde aard en inhoud van het PTA, dient het PTA naar het oordeel van de Commissie te worden aangemerkt als behorend tot de 'onderwijs- en examenregeling' als bedoeld in de WMS en het medezeggenschapsreglement.

Artikel 22 aanhef en onder a medezeggenschapsreglement bepaalt dat de MR adviesrecht heeft ten aanzien van te nemen besluiten tot 'vaststelling of wijziging van de lessentabel'. Het begrip 'lessentabel' komt niet voor in de WMS. Wel is in artikel 11 onder a WMS de aangelegenheid 'vaststelling of wijziging van het lesrooster in het voortgezet onderwijs' genoemd, die op grond van de WMS adviesplichtig is. Het bevoegd gezag heeft ter zitting onweersproken aangegeven dat onder 'lessentabel' dient te worden verstaan de opsomming van (de hoeveelheid lessen in) de vakken die in een bepaald leerjaar worden aangeboden. De Commissie acht dit een juiste uitleg van dit begrip

De verplaatsing met ingang van het schooljaar 2008-2009 van de lessen in het vak 'Maatschappijleer' van het 4de naar het 3de leerjaar, komt uiteraard neer op een wijziging van de lessentabel voor zowel het 4de als het 3de leerjaar.

In het onderhavige geval zijn echter niet alleen de lessen Maatschappijleer maar is ook het afsluitende schoolexamen van het vak Maatschappijleer verplaatst van het 4de naar het 3de leerjaar. Een dergelijke wijziging is op grond van het Eindexamenbesluit slechts mogelijk door een wijziging van het PTA. Het vak Maatschappijleer is immers een schoolexamenvak; de toetsing van het schoolexamen dient op grond van het bovengenoemd artikel 31 Eindexamenbesluit in het PTA geregeld te worden. In het onderhavige geval is het PTA van zowel het 3de als het 4de leerjaar VMBO-T gewijzigd. De PTA's van beide leerjaren zijn overgelegd: het schoolexamenvak Maatschappijleer komt niet meer voor in het PTA van het 4de leerjaar terwijl het wel is opgenomen in het PTA van het 3de leerjaar; in dit laatste PTA is aangegeven wanneer de proefwerken (4) en de praktische opdracht (1) op welke onderdelen van het vak plaatsvinden en dat het gemiddelde cijfer daarvan het eindcijfer van het vak Maatschappijleer is, welk cijfer deel uitmaakt van de cijfers die bepalen of een kandidaat geslaagd is.

Derhalve is er sprake van een wijziging van de onderwerpen die op grond van artikel 31 Eindexamenbesluit verplicht in het PTA geregeld dienen te worden. Een dergelijke wijziging is niet slechts een wijziging van de lessentabel maar ook een noodzakelijke wijziging van het PTA, waarvoor de MR op grond van artikel 21 aanhef en onder b medezeggenschapsreglement instemmingsrecht heeft.

De stelling van het bevoegd gezag dat ingevolge artikel 2 lid 3 van beide PTA's het instemmingsrecht van de MR niet geldt, kan de Commissie niet onderschrijven. Bedoeld artikel 2 lid 3 luidt als volgt:

'Voor een vak waarin geen centraal examen wordt afgelegd bepaalt het bevoegd gezag het tijdstip waarop het schoolexamen wordt afgesloten'

Daargelaten of kan worden gezegd dat deze bepaling betrekking heeft op de vaststelling van het tijdstip van afsluiting in de totale leerweg en niet op het tijdstip in het schooljaar waarop het vak in het leerjaar waarop het PTA betrekking heeft, wordt afgesloten, overweegt de Commissie als volgt.

Voor zover het bevoegd gezag heeft bedoeld te zeggen dat artikel 2 lid 3 van de PTA's binnen de school steeds is opgevat als een toestemming van de MR aan het bevoegd gezag om met voorbijgaan van de MR te bepalen wanneer schoolexamenvakken in de leerweg worden afgesloten, overweegt de Commissie dat de medezeggenschapsrechten van de MR op grond van de WMS dwingend recht vormen. Daarvan kan niet in het algemeen voor de toekomst afstand gedaan worden. Afstand van het recht op instemming of advies kan slechts plaatsvinden in een concreet geval en vereist een uitdrukkelijke en duidelijke verklaring van de MR dat hij in dat concrete geval afziet van zijn recht op instemming of advies. Daarvan is hier geen sprake.

6. DE UITSPRAAK

Op grond van bovenstaande overwegingen oordeelt de Commissie dat de verplaatsing van het schoolexamenvak Maatschappijleer inclusief de afsluiting ervan van het 4de naar het 3de leerjaar van VMBO-T een wijziging van de onderwijs- en examenregeling is als bedoeld in artikel 10 onder b WMS en artikel 21 onder b medezeggenschapsreglement, waarvoor de MR instemmingsrecht heeft.

Aldus gedaan te Utrecht op 13 oktober 2008 door prof. mr. I.P. Asscher-Vonk, voorzitter, mr. W.J.J. Beurskens en mr. J.M. Vrakking, leden, in aanwezigheid van mr. H.E. Mertens, secretaris.

prof. mr. I.P. Asscher-Vonk
voorzitter

mr. H.E. Mertens
secretaris

Tegen deze uitspraak staat op grond van artikel 36 lid 3 WMS beroep open bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam, Postbus 1312, 1000 BH Amsterdam.

Het beroep wordt ingediend bij beroepschrift binnen een maand nadat het bevoegd gezag dan wel de MR van de uitspraak op de hoogte is gesteld.

Op grond van artikel 36 lid 4 WMS kan het beroep uitsluitend worden ingesteld ter zake dat de Commissie een onjuiste toepassing heeft gegeven aan het bepaalde in de wet.